

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

УДК 37.013.5:94(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14892461>

**Вплив сучасних освітніх реформ на відновлення національної
ідентичності України в повоєнний період**

Ратушняк Наталія Михайлівна,

старший викладач кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних
дисциплін Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної
освіти імені Анатолія Назаренка, м. Хмельницький, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-1153-9637>

Косовець Марина Олександрівна,

старший викладач, Юридичний інститут КНЕУ, ДВНЗ КНЕУ імені Вадима
Гетьмана, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0008-6028-3299>

Грищук Марія Іванівна,

кандидат біологічних наук, доцент кафедри анатомії людини, проректор з
науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки) Івано-Франківського
національного медичного університету, м. Івано-Франківськ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-9202-295X>

Прийнято: 01.02.2025 | Опубліковано: 19.02.2025

*Анотація: Вплив сучасних освітніх реформ на відновлення національної
ідентичності України в повоєнний період є важливим питанням, яке визначає*

культурну стійкість, соціальну згуртованість та довгостроковий розвиток країни. Актуальність цього дослідження зумовлена терміною потребою відновлення не лише фізичної інфраструктури України, а й національної свідомості, яка була порушена роками зовнішньої агресії та історичних утисків. Війна загострила питання зміцнення національної ідентичності в освітньому просторі України, що потребує комплексних реформ, які інтегрують україноцентричні освітні програми, посилюють значення ролі мови та культури, а також активізують патріотичне виховання. **Мета** цього дослідження – розглянути вплив останніх освітніх реформ на відновлення й зміцнення української національної ідентичності, акцентуючи модернізації освітніх програм, підготовці викладачів та інтеграції національно-патріотичних цінностей в освітню систему. **Методи:** аналіз наукової літератури, узагальнення, систематизація, порівняння. **Результати** дослідження показують, що сучасні освітні реформи зробили значний внесок у зміцнення національної ідентичності України, зокрема шляхом інтеграції української історії, літератури та громадянської освіти в освітні програми, посилення використання української мови та розширення програм, спрямованих на розвиток критичного мислення та національної свідомості. Реформи також спрямовані на психологічну реабілітацію постраждалих від війни учасників освітнього процесу та створення інклюзивного й стійкого освітнього середовища. Децентралізація освіти надала місцевим установам більшої автономії у створенні освітніх програм, які відображають регіональну та національну ідентичність і водночас відповідають європейським освітнім стандартам. **У висновках** здійсненого дослідження наголошено, що сучасні освітні реформи відіграють стратегічну роль у відновленні національної ідентичності України. Вони сприяють вихованню

молодого покоління, яке знає свою історію, цінує традиції та усвідомлює громадянські обов'язки. Ці реформи мають бути спрямовані на подальшу інтеграцію національно-патріотичного виховання, сприяння мовно-культурному відродженню та забезпечення довгострокової стійкості через міжнародну співпрацю.

Ключові слова: *культурна спадщина, національна свідомість, освітня трансформація, педагогічні інновації, суспільна консолідація, громадянська компетентність.*

The Impact of Modern Educational Reforms on the Restoration of Ukraine's National Identity in the Post-War Period

Nataliia Ratushniak,

Senior Lecturer of the Department of Theory and Methods of Social Sciences and Humanities of the Khmelnytskyi Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after Anatolii Nazarenko, Khmelnytskyi, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-1153-9637>

Maryna Kosovets,

Senior Teacher, KNEU Law Institute, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-6028-3299>

Mariia Hryshchuk,

Candidate of Biological Sciences, Associate Professor of the Department Human Anatomy, Vice-rector for scientific and pedagogical work (international relations) of the Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-9202-295X>

Abstract: *The impact of modern educational reforms on the restoration of Ukraine's national identity in the post-war period is a crucial issue that determines the country's cultural resilience, social cohesion, and long-term development. The relevance of this study is driven by the urgent need to rebuild not only Ukraine's physical infrastructure but also its national consciousness, which has been disrupted by years of external aggression and historical oppression. The war has accelerated efforts to strengthen national identity through education, requiring comprehensive reforms that integrate Ukrainian-centric educational programs, enhance the role of language and culture, and reinforce patriotic education. **The purpose** of this study is to examine the impact of recent educational reforms on the restoration and strengthening of Ukrainian national identity, emphasizing the modernization of educational programs, teacher training, and the integration of national-patriotic values into the educational system. **Methods:** analysis of scientific literature, generalization, systematization, and comparison. **The research results** indicate that modern educational reforms have made a significant contribution to strengthening Ukraine's national identity by integrating Ukrainian history, literature, and civic education into curricula, reinforcing the use of the Ukrainian language, and expanding programs aimed at developing critical thinking and national consciousness. Reforms have also focused on the psychological rehabilitation of students and teachers affected by war, ensuring an inclusive and resilient*

*educational environment. The decentralization of education has provided local institutions with greater autonomy in developing curricula that reflect both regional and national identity while aligning with European educational standards. **The conclusions** of this study emphasize that modern educational reforms are a key factor in the restoration of Ukraine's national identity, fostering a young generation that is aware of its history, values, and civic responsibilities. The strategic direction of these reforms should focus on further integrating national-patriotic education, promoting linguistic and cultural revival, and ensuring long-term sustainability through international cooperation.*

Keywords: *educational transformation, cultural heritage, national consciousness, pedagogical innovations, social consolidation, civic competence.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Питання відновлення національної ідентичності України в повоєнний період є актуальним, оскільки держава переживала тривалі культурні й ідеологічні утиски, а також руйнування, спричинені військовою агресією, та потребує подолання їхніх наслідків. Освіта відіграє в цьому процесі провідну роль, виступаючи інструментом формування громадянської свідомості, збереження історичної правди, зміцнення мовної та культурної спадщини. Виклики відбудови системи освіти виходять за межі фізичної інфраструктури, вони полягають у необхідності перегляду освітніх програм, посиленні ролі української мови та інтеграції національно-патріотичних цінностей в освітній процес. Сучасні освітні реформи спрямовані на подолання тривалих історичних викривлень, розвиток критичного мислення та формування в здобувачів почуття приналежності до української спільноти, громадянської компетентності.

Актуальність цих реформ посилюється необхідністю психологічної підтримки постраждалим від війни учасникам освітнього процесу, щоб система освіти не лише надавала знання, а й сприяла формуванню стійкості та єдності в суспільстві [1].

Вплив реформ тісно пов'язаний із масштабними соціально-політичними перетвореннями в Україні та її прагненням до європейської інтеграції. Упровадження в систему освіти європейських стандартів зі збереженням національної ідентичності потребує зваженого підходу, що враховує як світові освітні тенденції, так і особливий історичний та культурний контекст України [2]. Децентралізація освіти, диджиталізація та впровадження гнучких освітніх моделей сприяють підвищенню адаптивності системи до сучасних викликів. Водночас залишаються значні перешкоди, серед яких потреба у кваліфікованих педагогічних кадрах, підготовлених до національно-патріотичного виховання, обмеженість ресурсів та вплив зовнішньої інформаційної війни. Відновлення національної ідентичності через освіту є складним і багатовимірним процесом, який залежить від узгодженої державної політики, суспільної підтримки та міжнародної співпраці, що зумовлює необхідність комплексного й системного підходу до його реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із визначальних аспектів реформування освіти є використання цифрових технологій для індивідуалізації навчання, що сприяє зростанню залученості здобувачів освіти та їхньої самореалізації. Науковці О. А. Гурська, О. В. Самборська, Г. М. Йордан [3] розглянули значення цих інновацій в освітньому процесі та довели їхню ефективність у підвищенні якості освіти завдяки персоналізованому підходу до навчання. Учені стверджують, що цифровізація освітнього процесу є важливим інструментом у контексті відбудови

національної ідентичності, оскільки сприяє формуванню сучасного освітнього середовища, доступного для всіх громадян.

Ще один важливий аспект реформування пов'язаний із роллю вищої освіти в розвитку європейських цінностей під час відновлення України. Дослідники О. Бульвінська, Г. І. Калінічева [4] підкреслюють необхідність інтеграції принципів демократії, толерантності та громадянської/соціальної відповідальності у вищу освіту, що сприятиме закріпленню загальноєвропейської ідентичності українського суспільства.

Заслуговує на увагу проблема адаптації освітніх програм до потреб сучасного цифрового суспільства. Учені А. Лазарева (A. Lazareva), Ю. Сікора (Y. Sikora), О. Задоріна (O. Zadorina), Г. Різак (G. Rizak), В. Камінський (V. Kaminskyu) [5] демонструють, що модернізація освітніх стандартів з урахуванням цифрових навичок є важливим кроком для підготовки кваліфікованих спеціалістів, які зможуть ефективно працювати в умовах цифрової трансформації. Відповідна реформа сприятиме зміцненню національної ідентичності шляхом забезпечення конкурентоспроможності українських випускників на світовому ринку праці.

Окрім цього, важливим напрямом розвитку освіти є використання віртуальної реальності для підвищення якості навчання, особливо на медичних спеціальностях. Дослідники Л. М. Башкірова, О. А. Грузевський, Ю. В. Тиравська [6] підтверджують ефективність VR-технологій в освітньому процесі, що дає можливість покращити рівень підготовки спеціалістів та сприяє інтеграції інновацій у систему освіти. Така технологічна адаптація не лише підвищує якість підготовки здобувачів, а й формує сучасне бачення національного освітнього простору.

Особливе місце в реформуванні освіти посідає розробка освітніх програм, орієнтованих на стійкий розвиток країни в повоєнний період. І. В. Сохань, А. М. Гончаренко, Н. М. Дятленко [7] аналізують стратегії та виклики створення таких програм, наголошуючи на важливості інтеграції екологічного, соціального та економічного складників у систему освіти. Такий підхід сприяє формуванню відповідального громадянського суспільства, що є основним фактором у відновленні національної ідентичності України.

Вагомий внесок у дослідження впливу освіти на формування національної ідентичності зробили О. Марущак, О. Сонечко, А. Тургенєва [8]. Вони розглядають процеси трансформації освітніх стандартів у контексті відновлення суспільства після війни, звертаючи увагу на те, що вища освіта відіграє визначальну роль у зміцненні національної свідомості та самоідентифікації молодого покоління.

Окрему увагу дослідники приділяють проблемам академічної свободи в умовах війни та післявоєнного відновлення країни. А. Попова, Н. Цибуляк, Г. Лопатіна, Я. Сичікова [9] аналізують виклики, перед якими постали університети в окупованих містах, та можливі шляхи їхнього відновлення. Вони підкреслюють необхідність захисту освітнього середовища від зовнішніх впливів та забезпечення незалежності академічних установ як основи для розвитку демократичного суспільства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу до освітніх реформ в Україні, недостатньо вивченими залишаються питання їхнього безпосереднього впливу на процес відновлення національної ідентичності в умовах повоєнного відродження країни. Зокрема, потребують дослідження механізми інтеграції національно-патріотичних цінностей в освітні програми, ефективність підготовки педагогічних кадрів до

викладання з урахуванням історичної правди та культурної спадщини, а також роль міжнародної співпраці в зміцненні національно орієнтованої освіти.

Ця стаття сприяє розв'язанню питань інтеграції національних цінностей в освітній процес, підвищення якості підготовки педагогічних кадрів з акцентом на історичну правду та культурну спадщину, а також наголошує на важливості міжнародної співпраці для розвитку національно орієнтованої освіти, що є важливим для відновлення національної ідентичності в післявоєнний період.

Формулювання цілей статті. Мета цього дослідження – розглянути вплив останніх освітніх реформ на відновлення та зміцнення української національної ідентичності, акцентуючи на модернізації освітніх програм, підготовці викладачів та інтеграції національно-патріотичних цінностей в освітню систему.

Відповідно до мети було сформульовано такі завдання: дослідити модернізацію освітніх програм з акцентом на україноцентричний зміст; оцінити ефективність програм підготовки педагогічних кадрів у формуванні національно-патріотичних цінностей; розглянути роль освіти у формуванні громадянської свідомості та історичної пам'яті; оцінити вплив міжнародної співпраці на розвиток освітньої системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Освітні реформи в Україні у воєнний та повоєнний періоди зумовлені необхідністю адаптуватися до нових реалій, зберегти якість освіти та відповідати європейським стандартам. Проблеми війни, серед яких вимушене переміщення здобувачів освіти та викладачів, руйнація інфраструктури, потреба в психологічній підтримці, значно прискорили перетворення в освітній галузі. Післявоєнний період

потребуватиме додаткового перегляду політики задля забезпечення сталого розвитку та інтеграції до європейського освітнього простору.

Одним з основних аспектів освітньої реформи стало оновлення змісту освіти. Війна зумовила необхідність перегляду освітніх програм, зокрема доповнення їх новими навчальними дисциплінами, спрямованими на формування національної безпеки, громадянської освіти та психологічної стійкості. Історичні матеріали було переглянуто, щоб показати боротьбу України за суверенітет і незалежність. Змінено методика викладання, яка тепер передбачає розвиток критичного мислення, медіаграмотності та цифрових навичок, що відповідає сучасним освітнім тенденціям. Освітні програми було адаптовано для підтримки внутрішньо переміщених осіб шляхом застосуванням гнучких та інклюзивних підходів, які забезпечують доступ до якісної освіти незалежно від місця їхнього проживання.

Зміни в законодавстві відіграли визначальну роль у трансформації української системи освіти. Уряд прийняв надзвичайні заходи для забезпечення безперервності освіти, зокрема запровадив політику дистанційного навчання та механізми оцінювання здобувачів освіти в умовах воєнного часу. Зміни до законодавства надали освітнім закладам більшої автономії в прийнятті рішень та управлінні фінансами. Міністерство освіти і науки також працює над тим, щоб національні освітні стандарти відповідали європейським нормам. Це сприяє взаємному визнанню кваліфікацій та спрощенню доступу до європейських освітніх програм [10, с. 10–11].

Важливим чинником освітньої реформи стала диджиталізація. Перехід до онлайн та гібридних форматів навчання став необхідним через безпекові ризики. Такі платформи, як Всеукраїнська онлайн-школа, та численні цифрові інструменти дали можливість здобувачам освіти продовжувати навчання

попри переміщення. Розвиток електронних освітніх ресурсів, документообігу та технологій на основі штучного інтелекту підвищив доступність та ефективність освіти [11, с. 185]. Використання блокчейну для перевірки академічних документів про освіту вивчається з метою боротьби з шахрайством та сприяння міжнародній академічній мобільності.

Децентралізація та автономія освітніх закладів стали основними напрямками політики щодо зміцнення місцевого самоврядування в освіті. Регіональним органам влади було передано більше повноважень у прийнятті рішень, що сприяло ефективнішій реакції на місцеві виклики. Заклади середньої та вищої освіти отримали більшу фінансову та адміністративну автономію, і це дало їм можливість ефективніше управляти ресурсами та розробляти індивідуальні освітні програми. Децентралізація сприяла також налагодженню тіснішої співпраці між освітніми установами, місцевими органами влади та бізнесом, що створило динамічну й гнучку систему освіти [12, с. 61].

Процеси європейської інтеграції мали значний вплив на систему освіти в Україні. Прагнення країни до гармонізації своєї освітньої системи з Європейським простором вищої освіти (далі – ЄПВО) призвело до впровадження принципів Болонського процесу, забезпечення сумісності з європейськими ступенями та кваліфікаціями. Участь у програмах Erasmus+ та Horizon Europe сприяла академічній мобільності, міжнародному співробітництву та науковій співпраці. Визнання українських дипломів у європейських країнах стало можливим завдяки законодавчим реформам та двостороннім угодам. До того ж європейське фінансування та технічна допомога підтримали реконструкцію та модернізацію освітньої інфраструктури, пошкодженої війною.

У післявоєнний період освітні реформи будуть зосереджені на відновленні фізичної інфраструктури, подоланні психологічних наслідків війни для всіх учасників освітнього процесу, а також на впровадженні інновацій у методиці викладання. Інвестиції в підготовку викладачів, розробку освітніх програм та технологічний прогрес матимуть важливе значення для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності освітньої системи. Зміцнення партнерства з європейськими інституціями та інтеграція найкращих практик міжнародних освітніх систем сприятиме подальшому зміцненню позицій України у світовій академічній спільноті [13].

Освіта відіграє важливу роль у відновленні національної ідентичності, особливо в контексті країн, які зазнали історичних утисків, окупації чи культурної асиміляції. В Україні зміцнення національної ідентичності через освіту стало пріоритетом, адже країна прагне зміцнити свій суверенітет, зберегти культурну спадщину та виховати сильну громадянську свідомість у майбутніх поколінь. Упровадження україноцентричних підходів в освітні програми, роль мови та культури у формуванні національної свідомості, підготовка педагогічних кадрів до викладання на основі національно-патріотичних цінностей є стратегічними вимірами цього процесу.

Упровадження україноцентричних підходів в освітні програми передбачає кардинальне переосмислення підручників та методик викладання. Інтеграція національної історії, громадянської освіти, літератури, географії в освітній процес має суттєве значення для формування в молоді почуття приналежності та історичної наступності. Акцент робиться на критичному аналізі історичних подій, зокрема боротьби за незалежність, наслідків імперського та радянського правління, а також сучасних геополітичних викликів, перед якими постала Україна. Ці реформи забезпечують формування

в здобувачів поглибленого бачення національної спадщини, громадянської компетентності, а також набуття компетентностей, необхідних для участі в сучасному світовому дискурсі. Запровадження тематичних досліджень та проєктного навчання, зосередженого на українських досягненнях у науці, культурі та управлінні, підвищує національну гордість та мотивацію до активної громадянської позиції.

Мова і культура є визначальними у формуванні національної свідомості, оскільки вони є носіями колективної пам'яті, цінностей і традицій. Українська мова, яка історично зазнавала періодів репресій та маргіналізації, є основною мовою викладання в освітніх закладах. Мовна політика надає пріоритет опануванню української мови як засобу зміцнення національної ідентичності, водночас забезпечуючи багатомовну компетентність, що відповідає європейським стандартам. Освітні ініціативи сприяють вивченню регіональних та місцевих культурних елементів, ураховуючи їхнє розмаїття в Україні та зберігаючи при цьому цілісну національну ідентичність. Особлива увага приділяється ролі медіаграмотності в боротьбі з дезінформацією та збереженні автентичності українських історичних особливостей.

Підготовка викладацького складу до професійної діяльності на основі національно-патріотичних цінностей є визначальним фактором ефективності цих реформ. Викладачі не лише транслятори знань, але й головні суб'єкти формування ідейного й морального розвитку студентської молоді. Програми професійного розвитку акцентують на необхідності для викладачів інтегрувати теми національної ідентичності у свій освітній процес, сприяючи розвитку інклюзивного та критичного мислення, а також академічній доброчесності [14]. Освітні ініціативи охоплюють історичну обізнаність та стратегії для залучення здобувачів освіти до дискусій про національну

ідентичність. Розробляються спеціальні курси та сертифікаційні програми, щоб забезпечити викладачів навичками, необхідними для протидії сучасним викликам, зокрема гібридним загрозам та ідеологічним маніпуляціям. Програми менторства об'єднують досвідчених викладачів із молодими освітянами для сприяння передачі знань та забезпечення безперервності патріотичного виховання.

Порівняльний аналіз основних елементів освітньої реформи, пов'язаних із відновленням національної ідентичності, представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика основних елементів освітньої реформи, пов'язаних із відновленням національної ідентичності

Напрямок	Стратегії реалізації	Очікувані результати
Україноцентрична освітня програма	Перегляд підручників, упровадження національної історії, громадянської освіти	Підвищення рівня історичної обізнаності, розвитку критичного мислення та громадянської компетентності
Акцент на культуру та мову	Українська мова як основна, культурна інтеграція в предметах, медіаграмотність	Підвищення лінгвістичної компетентності та культурного сприйняття
Підготовка викладачів із патріотичного виховання	Підвищення кваліфікації, тематичні курси, менторські програми	Підвищення ефективності національно-патріотичного виховання

Джерело: створено авторами за [4; 15]

Відбудова України ставить перед освітнім середовищем, яке суттєво постраждало від наслідків війни, складний набір викликів і можливостей. Зруйнована інфраструктура, порушення освітнього процесу, психологічні травми, яких зазнали здобувачі освіти та викладачі, потребують комплексного підходу до відбудови системи. Серед основних аспектів цього процесу – відновлення освітньої інфраструктури, подолання кризи та психологічних наслідків війни, а також зміцнення міжнародної співпраці задля забезпечення сталого розвитку. Ці елементи формують основу для модернізації системи освіти в Україні, адаптації до світових стандартів з урахуванням національних потреб.

Порівняльний аналіз основних викликів та перспектив реконструкції системи освіти в Україні узагальнено в таблиці 2.

Таблиця 2

Проблеми та перспективи повоєнного відновлення системи освіти в Україні

Виклики	Можливі шляхи їх подолання	Результати
Знищення освітньої інфраструктури	Модернізація будівель, розширення цифрового навчання, стале будівництво	Підвищення доступності та стійкості освітніх закладів
Освітня криза та розриви в освіті	Гнучкі освітні програми, програми екстернатного навчання, підтримка неформальної освіти	Відновлення академічної успішності та безперервності навчання

Психологічні травми серед здобувачів та викладачів	Програми психічного здоров'я, тренінги для освітян, психологічні служби на базі закладів вищої освіти та інститутів післядипломної педагогічної освіти	Покращення емоційної стійкості та умов для здобуття освіти
Обмежені ресурси для відновлення	Міжнародне партнерство, фінансова допомога, інвестиції приватного сектору	Посилення фінансової стійкості та розвиток інфраструктури

Джерело: створено авторами за [16–17]

Відновлення освітньої інфраструктури є одним із пріоритетів у повоєнний період. Тисячі закладів освіти та науково-дослідних установ зазнали пошкоджень або повного руйнування, що обмежило доступ до якісної освіти для мільйонів здобувачів. Процес реконструкції передбачає не лише фізичну відбудову, а й модернізацію об'єктів відповідно до сучасних освітніх вимог. Це стосується інтеграції цифрових технологій, створення інклюзивних освітніх просторів, упровадження енергоефективних та екологічно сталих будівельних практик. Використання модульних і швидкокомтованих будівель може забезпечити тимчасові рішення, поки реалізуються довгострокові проекти з реконструкції. Інвестиції в цифрову інфраструктуру необхідні для розширення можливостей онлайн-навчання та забезпечення безперервного доступу до освіти в разі майбутніх криз.

Подолання наслідків освітньої кризи та психологічних травм є одним з основних викликів сучасного суспільства [15, с. 82]. Війна спричинила глибокі

зміни в освітньому процесі, що проявляються в значних прогалинах у знаннях здобувачів освіти через вимушене переміщення, руйнування освітньої інфраструктури та соціально-економічну нестабільність. Для ефективного реагування на ці виклики необхідне впровадження комплексних заходів, зокрема програм прискореного навчання, адаптивних моделей освітніх курсів і розвитку неформальної освіти. Водночас подолання психологічних травм здобувачів освіти та педагогів потребує системної підтримки психічного здоров'я, що передбачає розробку спеціалізованих програм для освітян із виявлення та подолання наслідків травматичного досвіду, створення мережі психологічних служб і розширення співпраці з фахівцями у сфері ментального здоров'я. Формування стійкого освітнього середовища потребує інтегрованого підходу, що поєднує академічне відновлення із забезпеченням соціального та емоційного благополуччя всіх учасників освітнього процесу.

Міжнародна співпраця відіграє вирішальну роль у відновленні та майбутньому розвитку системи освіти в Україні. Партнерство з міжнародними організаціями, органами влади та освітніми установами відкриває доступ до фінансових ресурсів, експертного досвіду та найкращих практик. Європейський Союз, ЮНЕСКО та глобальні фінансові інституції вже ініціювали проекти, спрямовані на підтримку відновлення освіти, зокрема фінансування відновлення інфраструктури, розробку освітніх програм та програм підготовки викладачів. Участь у програмах академічних обмінів та науково-дослідницькій співпраці сприяє інтеграції України у світову освітню спільноту. Адаптування національних освітніх стандартів до європейських, розширення двомовної та багатомовної освіти, а також упровадження інноваційних методик викладання розширюють можливості модернізації системи. Посилення співпраці з приватним сектором та неурядовими

організаціями сприяє залученню інвестицій в освіту та впровадженню інноваційних рішень.

Висновки. Здійснене нами дослідження дає змогу зробити висновки, згідно з якими українська освіта відіграє важливу роль у формуванні патріотичної свідомості, усвідомленні історичного минулого та розвитку громадянських компетенцій молодого покоління. Запровадження україноцентричних освітніх підходів сприяє розбудові суспільства, яке ґрунтується на демократичних цінностях, правовій культурі та усвідомленні важливості державної незалежності.

Адаптація освітньої системи до умов війни та євроінтеграційні процеси стали основними викликами, що зумовили трансформацію змісту навчання, активне впровадження цифрових технологій, перехід до змішаного формату навчання, розширення автономії закладів освіти та залучення міжнародного досвіду. Такі зміни сприяють підвищенню гнучкості системи освіти, її здатності швидко реагувати на виклики воєнного часу та післявоєнного відновлення.

Перспективами подальших наукових досліджень є детальне вивчення впливу сучасних освітніх практик на молодь у контексті формування національної ідентичності в різних регіонах України.

Список використаних джерел

1. Пріма Р. М., Гончарук О. В. Формування цифрової компетентності майбутніх педагогів в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. №209. С. 81–86. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-81-86>

2. Мельниченко С. Г. Дослідження сучасного стану, проблем та перспектив впровадження цілей сталого розвитку в освітній процес в Україні. *Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю* (м. Суми, 18 червня 2022 року). Суми: Сумський державний університет, 2022. С.143–146
3. Гурська О. А., Самборська О. В., Йордан Г. М. Використання цифрових технологій у педагогічному процесі для індивідуалізації навчання. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14587060>
4. Бульвінська О., Калінічева Г. І. Роль вищої освіти в розвитку цінностей об'єднаної Європи під час повоєнного відновлення України. *Проблеми освіти*. 2023. № 2. С. 24–43. DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.2-99.2023.02>
5. Lazareva A., Sikora Y., Zadorina O., Rizak G., Kaminsky V. Adapting Curricula to the Needs of the Modern Digital Society in Ukraine. *Futurity Education*. 2024. № 4 (3). P. 236–252. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2024.09.25.14>
6. Башкірова Л. М., Грузевський О. А., Тиравська Ю. В. Вплив віртуальної реальності на підвищення якості медичної освіти в Україні. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 6 (40). С. 1023–1035. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40))
7. Сохань І. В., Гончаренко А. М., Дятленко Н. М. Розроблення освітніх програм для стійкого розвитку в поствоєнній Україні: стратегії та виклики. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12602987>

8. Марущак О., Сонечко О., Тургенева А. Аналіз ролі вищої освіти України у формуванні поствоєнної національної ідентичності. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 4 (38). С. 406–418. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16\(34\)-406-418](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34)-406-418)

9. Попова А., Цибуляк Н., Лопатіна Г., Сичікова Я. Академічна свобода в Україні під час війни: виклики університетів окупованих міст та напрями відновлення. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2023. № 3. С. 88–107. DOI: <http://dx.doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-3-88-107>

10. Топузов О. М., Головка М. В., Локшина О. І. Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 1. С. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>

11. Мельниченко С. Г. Електронні ресурси та онлайн-освіта як інструменти розвитку науково-педагогічної компетентності викладачів. *Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку: Матеріали VII Всеукраїнської науково-методичної конференції* (м. Одеса, 6–7 березня 2024 р.). Одеса: ОНЕУ, 2018. С.184–185.

12. Власюк О., Дараган Т. Стан впровадження організаційної автономії у вітчизняних закладах вищої освіти. *Educological discourse*. 2021. № 33 (2). С. 60–76. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.2>

13. Залозна Ю., Азьмук Н. Людський капітал України в умовах війни: втрати та здобутки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-59>

14. Солодюк Н. В. Академічна доброчесність у професійній підготовці майбутніх викладачів. *Академічна доброчесність, відкрита наука*

та штучний інтелект: як створити доброзесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації (18 вересня – 18 жовтня 2023 року). Львів–Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 442–445. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-183>

15. Базиль Л. О. Розвиток сучасної науки й освіти – в ім'я миру та національного самоутвердження України. *Вісник Національної академії педагогічних наук України.* 2023. № 5 (1). С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5129>

16. Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С., Семенютін А. О. Проблеми і перспективи дистанційного навчання в умовах повоєнного відновлення і технологічних трансформацій економіки України. *Бізнес Інформ.* 2024. № 4. С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-79-88>

17. Лісогор Л. С., Потапенко В. Г. Проблеми та перспективи реалізації освітньо-професійного потенціалу України у контексті забезпечення соціальної безпеки. *Економіка і організація управління.* 2023. № 3 (51). С. 65–73. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.3.8>